Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.
РІК II. ЛЬВІВ, 28. ЛИПНЯ 1928. Ч. 14.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол. піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Аргентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься
у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95. I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Кружка Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в Тернополі міститься
в ТЕРНОПОЛІ, вул. Міцкевича ч. 3. партер
Урядові години 8—3.

Опіка над жінками і дітьми еміґрантів.

Сенаторка Кисілевська на останніх Загальних Зборах Товариства Опіки на Українськими Еміґрантами у Львові, звернула увагу на одну з темних сторін еміґрації, а саме на незавидну долю жінок і дітей, яких в краю оставили без засобів до життя і без опіки їхні мужі й батьки. Положення таких жінок і дітей є в деяких випадках гірше, як незаосмотрених вдовиць і сиріт.

Ріжні є причини такого опущення. Буває нераз, що чоловік і батько родини їде за границю просто тому, щоби увільнитися від обовязку живлення і виховування жінки й дітей. По приїзді за границю, не дбає він більше про свою родину, не посилає їм грошей на удержання, навіть листу не напише, ані не подасть своєї адреси. Деколи на чужині жениться він вдруге за життя першої жінки, або в інший спосіб уладжує своє друге домашнє і родинне життя.

В інших випадках чоловік і батько на чужині з ріжних причин не є в можности запрацювати навіть на прожиття для себе самого, а тим менше може він помагати своїй родині в краю. Буває також нераз, що еміґрант умирає на чужині, або стає нездібним до праці і зарібкування наслідком недуги чи якогось нещасного випадку.

Найчастіші випадки опущення є такі, що еміґрант заробляє на чужині лише на власне удержання і, немаючи змоги заощадити грошей, не є в силі помагати своїй родині в краю.

Врешті повоєнні іміґраційні закони й практика ріжних країв не позволяють еміґрантові спровадити до себе свою родину, а життєві умовини унеможливлюють з другої сторони вернути еміґрантові до старого краю, до своєї родини.

Всі ці темні сторони еміґрації є дуже розповсюднені і загально відомі, а ріжні суспільности шукають і знаходять способи зарадження цим еміґраційним болячкам.

На тогорічному еміґраційному конґресі в Гаванні принято резолюцію, в якій поручається іміґраційним краям, щоби вони в своому законодавстві давали спроможність еміґрантам спроваджувати до себе свою рідню. В тому напрямі йде і поширюється законодавство Зединених Держав Америки. До

1. липня ц. р. могли еміґранти, які стали американськими громадянами, майже без обмеження спроваджувати до себе жінок і дітей до 18, зглядно, 21 літ. Цей привілей для жінок і дітей до 21 літ поширив найновіший американський закон також на жінки й діти еміґрантів, які ще не є американськими горожанами і признав їм майже половину числа, яке в одному році може бути допущене до Зединених Держав Америки. Також рільники, яких певне число для даного краю може бути допущене до Америки, мають привілей забрати відразу зі собою жінки й діти в віці до 18 літ.

Так само найновіщий канадійський розпорядок, який від 1. серпня ц. р. обмежує приїзд еміґрантів до Канади, робить виїмок для жінок і дітей еміґрантів, які можуть виказатися, що є в силі удержати свою родину в Канаді. Жінки й діти можуть їхати свобідно також до інших країв Америки, передовсім до Арґентини, Бразилії, Мексика, о скільки їх чоловіки й батьки можуть доказати, що є в силі удержати свою рідню на чужині.

На випадок каліцтва, смерти, старости і нездібности до праці забезпечуються еміґранти або в відповідних державних інституціях, або в приватних запомогових і асекураційних товариствах і підприємствах. З одержуваної ренти або відшкодування має еміґрант можність помагати також своїй родині. В еміґраційних договорах стараються також ріжні держави забезпечити ренти для еміґрантів і їх родин, на випадок нещасних пригод.

Тяжкою є справа заосмотрення жінок і дітей еміґрантів, які наслідком безробіття, злих умовин праці або неповоротности еміґранта на чужині, котрий не є в можности стільки заробити, щоби міг помогти своїй родині в старому краю. А найтемнішою стороною еміґрації є власновільне покинення еміґрантами своєї родини. Щоби змусити такого утікача від родини до помочі для неї, це незвичайно трудна, коштовна і довготреваюча справа.

Тому в обох останніх випадках опущення незаосмотрених жінок і дітей їх кормителями, спадає тягарем на суспільність і державу, подібно як у випадках смерти або загинення жовнірів підчас війни. Зауважити належить, що наша суспільність ані в краю, ані за границею, не подбала досі про заосмотрення жінок і дітей покинених з ріжних причин їх чоловіками і батьками. Також держава виказала мало заінтересування долею покинутих жінок і дітей. В буджетовому прелімінарі на рік 1928-1929, предвиджується видаток тільки в сумі 30.000 золотих на кошти удержання і науку дітей еміґрантів. Правдоподібно наслідком підвищення в самому буджетовому законі суми на опіку над еміґрантами і їх родинами на пів міліона золотих, може побільшитися також сума на видатки помочі для незаосмотрених жінок і дітей опущених еміґрантами.

Перед Товариством Опіки над Українськими Еміґрантами отвирається нова ділянка гуманітарної праці на полі помочі і опіки над опущеними жінками і дітьми. Товариство буде: 1) звертати увагу української суспільности і держави на потребу помочі тим жертвам еміґрації; 2) поробить можливо докладні списи опущених жінок і дітей, незаосмотрених і потребуючих помочі; 3) буде вказувати тим жінкам і дітям способи, як уможливити їм прожиток, як видобути від чоловіків і батьків засобів на їх удержання і як дістати допомогу з публичних фондів; 4) буде старатися виєднати від суспільности й держави моральну і матеріяльну допомогу для незасібних жінок і дітей еміґрантів.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами просить заінтересованих жінок і дітей по еміґрантах, щоби вони самі, або за посередництвом наших філянтропійних установ зголошували в Товаристві випадки опущення і потребу моральної, правної і матеріяльної помочі.

Важне для еміґрантів.

Розпорядком міністра праці і суспільної опіки **повіт Турка,** вилучений в справах збірної еміґрації з під компетенції Державного Яряду Посередництва Праці в Станиславові і приділений до Д. У. П. П. в Дрогобичі.

Натомість повіти: **Радехів, Камінка Струмилова й Перемишляни** вилучені з під компетенції Державного Уряду Посередництва Праці в Тернополі і приділені до Д. У. П. П. у Львові.

Зединені Держави.

КОНСУЛЯРНІ КАРТИ ВСТУПУ.

З днем 1. липня розпочинається адміністраційний американський рік і американський консулят розпочав вже видавати візвання або т. зв. карти вступу на візи. Для жінок і дітей до 21 літ американських громадян, які не належать до квоти, а також для родичів американських громадян, які є упривілейовані в квоті, видає консулят карти вступу на підставі поручення американського уряду. Таке поручення має вистаратися в іміґраційному відділі Департаменту Праці в Вашинґтоні родина еміґранта.

Інші еміґранти мають вносити подання на карти вступу до Американського Відділу Консулярного в Варшаві, вул. Шкільна 2. При цьому зауважуємо, що консулят має зареєстрованих рільників і рільничих родин аж по 1934 рік і на разі дальших внесених подань консулят не реєструє.

Натомість консулят приймає подання на карти вступу від жінок і дітей до 21 літ цих еміґрантів, які леґально виїхали до Зединених Держав Америки, яле не мають ще американського громадянства. В такому поданню до консуляту муситься подати імена і вік всіх дітей, докладну свою адресу, дату виїзду чоловіка, зглядно батька з Европи, назву корабля і порту, з якого він виїхав, а також куверту з почтовою маркою на 25 грошів для відповіді.

Коли американський консулят має або на підставі поручення з Америки, або на підставі узглядненого подання видати якомусь еміґрантові візу, тоді він висилає йому почтою карту вступу на зложення подання о візу і означає день, в якому треба зголоситися в Варшаві, при вул. Шкільній, і документи, які потрібні є для видання візи.

В ціли зложення подання на іміґраційне свідоцтво (візу), мусить кожна особа особисто і відділько предложити в консуляті такі документи:

1) заграничний пашпорт на виїзд до Зєдинених Держав Америки;

2) по 4 пашпортові фотоґрафії, для кожної особи окремо, підписані впоперек на верху чорнилом;

3) свідоцтво замешкання (в двох примірниках), що вказують місце замешкання;

4) свідоцтво моральности (в двох екземплярах) видане через відповідні поліційні власти;

5) свідоцтво заняття або професії (в двох примірниках), виставлене через відповідні власти;

6) дві метрики уродження;

7) кожний жонатий мущина, або замужна жінка, які їдуть разом, або до жінки чи до мужа, що перебувають в Зєдинених Державах Америки — мусять предложити метрику вінчання, потверджену старостовом.

Діти низче 16 літ, які їдуть з родичами, можуть предложити лише по дві метрики уродження, 4 фотоґрафії і пашпорт, о скільки вони не є поміщені разом на пашпорті родичів.

Реемігранти.

Особи, які є в Польщі на відвідинах і складають подання на візу перед упливом 6 місяців від дня їх виїзду з Америки, обовязані є предложити лише: пашпорт, дві метрики уродження, 4 фотоґрафії, а також інформації, яким кораблем і котрого дня приїхали вони до Америки і виїхали з Америки. Ці особи, які перебувають в Польщі більше як 6 місяців, але менше як рік, мають предложити всі документи вимагані від звичайних еміґрантів, при цьому мають доказати, що попередно були вони леґально допущені до Америки і повертають до свого сталого там місця замешкання.

Еміґранти, що належать до квоти.

§. 4. Д.

Еміґранти, які бажають, щоби їх не зачислювано до квоти по думці цего параґрафу, мають предложити потверджені документи про свою ординацію як священики релігійного віроісповідання, або свідоцтва з університету для професорів. Мусять також документами доказати, що удаються до Зєдинених Держав Америки для ведення в дальшому тягу своєї професії.

Хто не предложить вище наведених документів, цьому консулят не видасть візи.

Оплата за візу виносить 10 долярів від кожної особи.

Еміґраційні візи є важні 4 місяці від дня їх видання, це значить, що особи, які посідають візу, мусять перед упливом 4 місяців всісти на корабель,

Осип Олеськів.

(У 25-ті роковини смерти.)

Коли навіть під сучасну хвилину чуємо багато докорів під адресою української суспільности, що вона не інтересується еміґрацією, що вона не старається цією проблємою занятися і не прикладає до неї ніякого значіння — то на більшу пошану заслуговують у нас ті постаті, які в історії української еміґрації зазначили своє зрозуміння долі українського еміґранта, що намагалися пізнати еміґраційну проблєму і заняти супроти неї якесь становище. Таких постатей знає українська еміґрація мало. А всеж вони були. А були вони й ділали в той час, коли українська еміґрація була щойно в заранні, коли невелике, розмірно, число наших людей покинуло було рідню землю і спинилося на чужині за океаном.

Людиною, що незвичайно щиро посвятилася справі еміґрації, що поінтересувалася мандрівкою наших селян за море, був професор д-р Осип **Олеськів.**

Еміґраційна хвиля, що знялася на наших землях мала жахливий вигляд. Під сільські стріхи загостили темні духи аґентів-посередників, що облесливими словами почали заманювати наших селян кидати рідні села і їхати на чужину. Там обіцювали їм золоті гори: землю, будинки, господарські знаряди, а все це за дармо, щей подорож самі платили. Щоби скріпити слова обманства, підступним способом використовували леґенду, так популярну між українським селянством, про покійного в той час цісаревича Рудольфа, що, мовляв, він їх туди закликає.

Ринула еміґраційна стихія, не знаючи зовсім, що вона має заступити муринських невільників на безмежних ланах бразилійських плянтаторів, що її жде неминуча смерть в тропікальному пралісі далекої країни. Це не була ніяка тайна, як живеться переселенцям в бразилійській пущі, про це писали, про це голосно говорили, але український селянин не хотів цьому йняти віри. Якраз правду вважав він брехнею, натомість вірив без застережень підшептам аґентів-обманців.

Саме тоді, 1895 року, появилася невеличка книжечка д-ра О. Олеськова під наголовком: **„Про вільні землі“.** Ціллю цієї книжечки було відкрити українському селянинові очі на це, що діється в Бразилії, переконати його, що не рай його там чекає але справжнє пекло.

Одначе не перестав він на самих словах. Рішився на дуже ризиковний, зате незвичайно благородний крок, поїхати самому за океан, відвідати всі ці країни, де поселилися українські еміґранти, пізнати їх життя, навіч переконатися яка доля їх

котрий відізджає прямо без пересідання до Зєдинених Держав Америки.

По інформації в справі карт вступу належить звертатися до Товариства Опіки на Українськими Еміґрантами у Львові, або в Тернополі.

РІЛЬНИЧКИ НЕ МАЮТЬ ПРИВІЛЕЮ В КВОТІ.

Американський консуль в Варшаві, не признає право першенства в квоті рільничкам, які самі хочуть їхати до Зєдинених Держав Америки.

НАЛЕЖАЧІ ДО КВОТИ.

Після найновіщого американського закону половина квоти, около 3500 осіб, не має привілею першенства в квоті. Здавалося би, що консулят міг би видавати без розбору тих 3500 віз. Так одначе воно не є. Передовсім з цього числа консулят буде видавати візи жінкам і дітям до 21 літ тих еміґрантів, які не є ще американськими громадянами, а відтак цим еміґрантам, які мають старі карти вступу з перед 1924 року. Еміґрантів цеї останньої катеґорії має консулят зареєстрованих принайменше на півтора року, а нові реєстрації буде переводити щойно після січня 1929 р. Але до цього часу консулят не приймає подань на карти вступу від еміґрантів, що належать без привілею до квоти, за виїмком жінок і дітей еміґрантів, які виїхали вже до Америки, і цих, що мають старі карти ступу. При цьому зазначується, що консулят не узгляднює т. зв. нумерків, які видав на старих пашпортах в роках 1921 і 1922.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ ПРЕЗИДЕНТА.

Зєдинені Держави Америки находяться на передодні виборів свого державного президента. В цілому краю йде сильна виборча кампанія в пресі, на зборах і вічах, прибираючи деколи такі форми, які для нас, европейців, дивні.

На арену боротьби виступили два табори: з одного боку республиканська партія, а з другого демократична. Видвигнули вони не свої партійно-програмові кличі, але справу заборони уживання алькоголю.

Як відомо, в Зєдинених Державах Америки не вільно продавати алькоголю. Наслідком цього йде боротьба приклонників прогібіції з її ворогами. Найбільше приклонників прогібіції мають західні провінції Зєдинених Держав, коли натомість східні провінції є ворогами. Боротьбу цю називають в Америці боротьбою „сухих з мокрими“.

Справа отже прогібіції буде головним адутом в теперішній виборчій кампанії. Демократи будуть її поборювати, бо належать до „мокрих“, натомість республіданці, як „сухі“, будуть її обстоювати.

До головної боротьби стає двох кандидатів: Герберт Гувер, що є за прогібіцією і Альберт Сміт, її противник. Перший, це відомий і в нас філянтропійний діяч і теперішний міністр промислу, другий, це ґубернатор Ню-Йорку.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА СТАРІСТЬ.

Тільки в шести американських стейтах є закони про державну допомогу робітникам, що, пра-

стрінула на чужині. Цього самого року, в товаристві селянина з Покуття, **Дорундяка,** вибирається він в далеку дорогу.

Протягом довшої як цілорічної мандрівки відвідує він Бразилію, Зєдинені Держави й Канаду. Заходить до українських переселенців, розпитується про їх життя, збирає матеріяли, студіює побут, умовини заробітку, а коли все як слід пізнав, вертає до краю.

Вислідом його поїздки була популярна книжечка для селян: **„Про еміґрацію“,** в якій він ділиться своїми враженнями з дороги та дає свої завваги до еміґрації до всіх трьох передше згаданих країн. У цій книжечці станув він на становищі обєктивного глядача. Подав факти, котрі легко могли кожного переконати. Без застережень напятнував еміґрацію до Бразилії, висказав свій погляд на еміґрацію до Зєдинених Держав Америки, як на тимчасову, в цілях заробітку і врешті подав завваги відносно еміґрації на фарми до Канади. Цю останню вважав він єдино раціональною, якщо буде вона належно зорґанізована, якщо найдуться інтеліґентні люде, котрі займуться проводом там на місці.

Відгомоном поїздки д-ра Олеськова була також його праця під наголовком: **„Еволюція селянських господарств у Східній Галичині 1848-1898 р.“.**

На тім не вичерпалася його діяльність. Щоби познайомити ширші круги українського громадянства з еміґраційною проблемою, д-р Олеськів уладжує публичні виклади та підіймається великої праці інформатора селян-еміґрантів. Все це робить він зовсім безінтересовно в тому пересвідченні, що сповняє громадянську службу, що сповняє свій обовязок. Його дім перемінився в інформаційне бюро, куди радо заглядали селяне, щоби засягнути поради, що їм робити, куди їхати і чи загалом їхати. Всіх радо приймав, всім відкривав правду, всіх поучав, що їм потрібно знати перед відїздом. Завдяки йому неодна українська родина оминула нещастя, його рада неодного еміґранта остерегла й справила на властивий шлях.

Помер він у Львові, 1903 року.

Що українські еміґранти розуміли цю повну посвяти працю д-ра Олеськова і вміли оцінити її, доказом цього спосіб вияву вдячности на далекій чужині. Одну з читалень назвали його іменем в Канаді, крім цого має бути в Канаді одна оселя під назвою Олеськів.

Згадуючи цю світлу постать, першого благородного опікуна українських еміґрантів, автора перших підручників про еміґрацію, хочемо задокументовати його заслуги для української еміґрації. А ці заслуги справді великі.

цюючи в приватних індустріях й підприємствах, постарілись, до праці більше нездатні, а своїх засобів до життя не мають. В Мериленд, Кентокі, Висконсин, Колорадо, Монтані і Неваді вони дістають на старість невеличку платню чи допомогу від стейту. Покищо аґітація за загальне забезпечення з публичних фондів старих та нездатних до праці робітників успіху не мала і покищо деякі робітничі орґанізації стараються дати піддержку своїм членам-ветеранам індустріяльної праці. Доси десять юнійних орґанізацій, а саме юніон робітників працюючих в залізнім будівництві, мулярів, трамвайщиків, друкарняних „пресманів", друкарів, ґранітових рїзьбарів, електричних робітників і три юніони залізничників дають своїм членам на старість пенсії. З тих орґанізацій пять має свої приюти для старців і калік й дає їм до вибору, чи діставати пенсію чи жити в юнійнім притулку. Юнії типоґрафчиків (друкарів) і друкарняних пресманів мають також свої санаторії для сухітників. В 1927 році близько 12 тисяч робітників одержувало старечі пенсії від своїх юніонів.

Найкращі притулки для своїх старих і знеможених товаришів мають друкарські робітники. „Дім Пресманів" в Тенесі обіймає 240 кімнат для старців, вповні виряджену санаторію для сухітників, готель, технічну професійну школу і 1800 акрів землі. Так само великий і гарно положений „Дім Друкарського Юніона" в Колоредо Спрінґс, (Колоредо), високо понад містом, з видом на гори і з 140 кімнатами для старих мешканців та санаторією на 140 пацієнтів. Вартість будинків і ґрунту оцінюють на три міліони долярів.

Недавно також теслярська юнія набула коштом 750.000 долярів 1.826 акрів землі в Лейкланд, Флориді, де будує дім для 400 осіб, своїх старих членів й інвалідів. Яких 600 акрів ґрунту занято там овочевими садами, які будуть давати деякий прибуток, а решта землі вистарчає, щоби в разі потреби і коли будуть фонди, установу ту ще розширити. Поки що юнія вкладає в будову 875.000 долярів й урядження — воду, світло, авдиторію, бібліотеку й таке інше. Далі зараз в пляні будова окремих домиків для членів, котріб переїхали туди з родинами.

Окрім вище згаданих ще декілька інших юніонів дає своїм членам допомоги на старість; передівсім ті, що мають також заведене забезпечення на випадок смерти.

КАНАДА.

РОДИНИ.

Канадійські іміґраційні власти зарядили, що рільничі родини, які їдуть до Канади без афідавіту в ціли набуття власних фарм і мають — по заплаченні коштів подорожи — 500 або 1000 долярів, можуть виїхати з краю в половині серпня, а то в тій ціли, щоби могли всісти на кораблі перед 31. серпня ц. р.

Ці родини, що приїдуть до Канади по 1. серпня, мусять бути приготовані, що на весну щойно будуть могли розпочати господарку, а через цілу зиму мусять самі удержуватися зі свого капіталу.

Родини, які їдуть в лісні околиці в Абітібі, можуть приїздити до 1. жовтня ц. р.

НАД АТЛЯНТІЙСЬКИМ ОКЕАНОМ.

Найдалі на схід положеною громадою в Канаді є Сидней, в провінції Нова Шкотія. Еміґрація сюди зачалася пізніше як до інших місцевостей Канади. Перші українські переселенці приїхали до Сидней в рр. 1908—10. Не маючи своєї орґанізації, гуртувалися майже рік в запомоговім товаристві разом з іншими переселенцями.

Наші люде працювали в сталевій фабриці, де виробляли сталь, шини і т. і., в дротівні, де виробляли дріт і цвяхи, в коксівні, де перерабляли вугілля на кокс а деякі при залізниці.

По скінченні війни у сталевій фабриці зачалися страйки. Страйки зачалися в 1919 році на фабриці „Домініон Айрон енд Стіл Воркс", котра є злучена з вугільною копальнею. По страйках зачалося безробіття, наслідком чого багато наших людей виїхало до старого краю а деякі зовсім збайдужніли. Багато байдужних, багато всезнайків, особиста зарозумілість — загалом те, що спричинило серед всіх українців в Канаді лихо, те саме й тут. Багато поправилося останніми часами але наслідком шестилітного безробіття кожний думає більше над тим, як перетревати тяжкі часи. Це є причиною застою в громаді. Товариства підупали і члени мало сходяться.

Тепер істнує в Сидней Товариство ім. М. Шашкевича і пласт. Найкраще розвивається пласт.

Двайцять миль від Сидней зачинається терен вугільних копалень. Найбільше наших людей працювало в копальні „Домініон ч. І". Одначе в останніх часах багато наших людей відправили від роботи. Деякі поїхали до старого краю а деякі до інших копалень.

В цілій провінції Нової Шкотії наші люде осіли лише в найблизчих околицях Сидней. В інших місцевостях можна подибати одного або двох українськи хпереселенців.

СМЕРТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПІОНІРА.

Дня 2. червня ц. р. помер в Брендоні в Канаді Д. Банзур, один з найстарших українських переселенців, що в самому Брендоні жив безперервно 34 роки. Покійний записався в памяти населення, як чесна людина. Був він членом всіх українських товариств.

ДОВКОЛА ІМІҐРАЦІЙНОГО ПИТАННЯ.

Президент Зєдинених Фармерів Канади Стонмен з Саскатуму вислав до голови парляментарної комісії для справ кольонізації та іміґрації в Оттаві

телєґраму, в якій зясовує становище тої орґанізації до іміґраційного питання. Стонмен пропонує припинення всякої іміґраційної діяльности, поки справа іміґрації не буде основно розглянена зі становища наукового і економічного. Уряди провінцій і домінії повинні би зійтися, щоби виробити один плян іміґрації і департамент іміґрації повинен би поносити відповідальність за виконання того пляну.

Справа іміґрації є якраз тепер предметом нарад і переслухань парляментарної комісії і ріжні люде та орґанізації, які вважають, що мають щось важного сказати в цій справі, стараються сказати це як найясніше та найдосадніше. Очевидна річ, що стараються сказати своє слово передовсім всі ті, що не є вдоволені з ходу іміґрації. В першій мірі нарікання є на те, що за мало прибуває до Канади іміґрантів з Анґлії, а за багато з Европи, та ще й з середньої Европи. З дуже голосними наріканнями на це виступив один анґліканський священик з Принс Алберт, Саск. Також анґліканський епископ Лойд з Принс Алберт виступив у пресі з дуже гарячим листом в тім самім дусі. Він домагається, щоби Канада була британська, а не мішана.

Парляментарна комісія взяла під увагу також обвинувачення іміґраційного департаменту за ріжні надужиття. Радного Калдвела з Ріджайни покликано до переслухання за те, що він дуже голосно оповідав по мітинґах, що якісь люсли роблять великий бизнес на вироблюванню дозволів для іміґрантів на вїзд до Канади.

УКРАЇНЦІ НА УНІВЕРСИТЕТІ В ВІННІПЕҐУ.

Дня 16 травня відбулася „конвокація“ студентів Манітобського Університету з розданням дипльомів і нагород відзначаючим студентам. Оголошено також вислід іспитів. З оголошеного виказу виглядає, що на університеті було яких 52 студентів та студенток українського походження Між тими, що перейшли іспити, находимо слідуючі імена:

Право: Перший рік — В. Свистун.

Домашня економія: Перший рік — К Шевчук.

Рільництво: Пятий рік — Д. М. Ільчишин Третій рік — В. Боднар, Ф. Ґняздовський: Перший рік — Ф. Новосад.

Електричне інжінерство: Четвертий рік — В. Калинчук.

Старша дивізія штук і знання: Другий рік — Конст. Андрушин, Петро Добуш, Анна Д. Лютак Іван Е. Лисецький, Евгенія Неґрич, Ванда Негрич, В. Немировський, Максим Вавриків; Перший рік — В. В. Гумніцький, Віра Лесик, Соломея Третяк, Василь Волохатюк.

Молодша дивізія штук і знання: Другий рік — Антон Ґаврон, О. Я Масцюх, Н. Недотавко Ст. Оґризло, Марія Л. Оґризло, Мих. Орнаровський, Лев Поліщук, Анна Попеська, Петро Роґаль, Меріон Романч, Мих. В. Рудик, Наталія Сікевич Петро Венгер; Перший рік — Іван Аламбець, В. Ф. Бачинський, Олекс. Данильчук, С. Дутчак, Ів. Ф. Ґоровський, Казимир Ястремський, Петро Комусєвич, В. Корчик, Мих. Кухарський, Мих. Ласко, Василь Міхоцький, Ол. В. Нитхук, Аннет Паламарчук, Едвард Роґан, Мирослав Третяк Йос. Бізнюк, Т. Ящишин, Мих. Юндак.

Між студентами, що дістали нагороди, находяться слідуючі українці: Д. М. Ільчишин — золотий медаль за рільництво, Віра Лесик — 100 долярів, Наталія Сікевич — 75 долярів, Ф. Ґняздовський — 100 долярів.

Югославія.

НАЙСТАРШІ УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ.

На теріторії Югославії подибуємо українців не лише в Босні. Живуть вони також у Славонії і в Бачці. Є це найстарші українські переселенці. До Бачки прибули вони ще у XVIII. столітті, головно з Закарпаття і до нині задержали свою мову та інші національні звичаї. Українці в Бачці є добре зорґанізовані, мають культурно-освітні товариства в місцевости Руський Керестур, мають свій часопис писаний бачванським говором, мають народні школи, бібліотеки і економічні установи.

Бачванські українці належать до греко-католицької церкви і удержують звязки з закарпатськими та галицькими українцями. Звідтам походить український епископ Діоніз Нярад̆і та професор богословя у Львові, поет о. др. Костельник. Останній живо інтересується своїми найблизчими братами й положив неоцінені заслуги на полі піднесення культури серед бачванських українців.

Перу.

МОЖЛИВОСТИ КОЛЬОНІЗАЦІЇ.

„Wychodźca“ доносить: „Польська дослідна експедиція, яка з початком цього року удалася до Перу для розслідження великих областей, відїхала вже з Перу дня 23. червня ц. р. з поворотом до Польщі і має приїхати при кінці цього місяця до Варшави.

Експедиція зробила велику працю наукову серед дуже несприятливих умовин. Досліди, ведені серед пралісів, були получені з цілим рядом незвичайних пригод. Матеріяли, добуті цією експедицією, мають велику наукову вартість, незалежно від цього, чи буде відбуватися з Польщі кольонізація Перу, чи ні“.

Як довідалися ми з дневників, ця експедиція повернула до Варшави дня 20. липня ц. р.

Бразилія.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЯТ В САО-ПАВЛЬО.

Дня 10. ц. м. виїхав до Бразилії п. Михайло **Свірський,** якого іменовано консулем в Сао-Павльо.

За новими теренами.

Ріжні польські еміґраційні і кольонізаційні інституції постановили собі за завдання підшукати, розслідити і приготовити кольонізаційні терени в слабо залюднених краях для польської еміґрації. Як такі терени намічені є землі на схід від Кордилієрських гір над рікою Укаялі в Перу, в Південній Америці і в західно-африканській португальській кольонії Анґолі.

З урядом республики Перу заключив вже польсько-американський кольонізаційний синдикат передвступну умову на концесію одного міліона гектарів лісних обшарів в провінції Монтана. Подібну концесійну умову зробив також з перувійським урядом на власну руку п. К. Вархаловський на лісні простори 350.000 гектарів. Тепер оба ці підприємства стараються у польського уряду дістати дозвіл на вербунок кількох тисячів польських родин до Перу.

Терени під кольонізацію в Анґолі досліджує щойно вислана туди комісія.

Зазначити треба, що всі ці кольонізаційні пляни не затвердив ще польський уряд.

Здержання еміграції до Австралії.

Англійський консуль у Варшаві здержав видавання віз до Австралії для усіх катеґорій еміґрантів, а навіть для таких, що мають перміти від найблизчих свояків.

Австралійський уряд призначив континґент еміґрантів з Польщі на 25 осіб місячно. Видавання віз для того числа начнеться не раніше як за місяць, а покищо анґлійський консулят реєструє кандидатів на виїзд з поміж тих, що мають перміти.

Безробіття в Уруґваю.

„Biuletyn“ Еміґраційного уряду комунікує, що в зимових місяцях в Уруґваю (від червня до вересня) неможливо є знайти якунебудь роботу для невикваліфікованих робітників. В останніх часах були випадки, що еміґранти, які не одержали арґентинської візи, їхали до Уруґваю, щоби звідтам дістатися до Арґентини. Ці пляни не удаються, бо арґентинський консулят в Монтевідео видає візи цій катеґорії еміґрантів тільки у виїмкових випадках.

Подвійне горожанство.

Деякі держави не дають своїм горожанам права свобідного переходу в підданство чи горожанство інших країв. А коли вони самовільно приймають чуже горожанство, то часто стягають на себе кару і насильні обовязки в своїм ріднім краю, як тільки вони случайно туди вертаються.

Наприклад, царські закони в Росії відбирали всі цивільні права у натуралізованих горожан Зединених Держав і карали їх засланням на Сибір, коли вони верталися в Росію. Або й тепер, коли натуралізовані горожане Зединених Держав, бувші горожане Туреччини, Греції і Персії попадають в свій родимий край, то їх насильно заставляють служити в війську і можуть не випустити більш заграницю.

Інші краї хоч і мають таке право, яке позваляє на перехід в чуже горожанство, але не дають того права горожанам, які підлягають обовязкам воєнної служби. До таких держав належать: Франція, Польща, Румунія, Швейцарія, Італія і Нідерлянди. Горожанин кожної з тих держав, коли виїхав з краю, аби уникнути військової служби, хоч вернеться назад як американський горожанин, то це його не ратує від примусової військової служби. Тільки в Швайцарії не заставляють силою служити в війську, але він за те мусить заплатити грошеву кару так, як кожний горожанин, який не хоче відбувати військової служби.

Хоч більшість країв мають таке право, що можуть кожного натуралізованого американського горожанина арештувати і силою заставити служити в війську, то в мирні часи майже ніхто не напастує їх, коли вони відвідують свій край. Тільки деякі держави вимагають від бувших своїх горожан документів про офіціяльне зречення горожанства прав і обовязків своєї вітчини.

Зединені Держави не признають знову такого подвійного горожанства. Коли вони дають своє горожанство чужинцеві, то вимагають від нього повного відречення своєї бувшої вітчини. Але що не всі держави признають право свобідного переходу в чужі краї і горожанства, то для охорони прав натуралізованих горожан Зединені Держави повинні мати договори зі всіми державами. Такі договори уже заключено з Бельгією, Болгарією, Велико-Британією, Данією, Норвеґією, Португалією і Швецією. Німеччина, Австрія і Угорщина мають подібний пункт в мировім договорі, де вони признають за бувшими своїми горожанами права американських горожан і тим самим признають натуралізацію.

Міждержавна умова про натуралізацію заключає такі головні прінціпи:

1. Горожанство Зединених Держав охороняє від насильної військової служби і всіх обовязків перед бувшою вітчиною.

2. Горожанство Зединених Держав не охороняє перед карою за злочинство поповнене натуралізованим горожанином ще перед його еміґрацією.

3. Горожанство Зединених Держав не боронить натуралізованого горожанина перед насильною військовою службою в його бувшій вітчині тоді, коли він іміґрував в час обовязків військової служби.

4. Горожанство Зединених Держав не боронить ніяк такого горожанина, який живе без особливої причини в своїй бувшій вітчині безвиїздно два роки, або який не має наміру вертатися в Зединені Держави.

5. Еміґровання само по собі не вважається за нелояльність.

Недавно в конґресі обговорювалась справа подвійного горожанства і було звернено увагу на переслідування натуралізованих горожан в їх рідних державах. Конґрес звернув увагу президента, щоб він як найскорше зробив договори що-до натуралізації зі всіми тими державами, з якими таких договорів ще нема. А поки-що при видачі пашпортів на подорож до рідного краю уряд Зединених Держав попереджає, що хоч він і буде боронити натуралізованого „ситизена“ від напасти в бувшій вітчині, але не ручить за успішну оборону.

На роботи до Франції.

З Еміграційного Уряду довідуємося, що в найблизчих днях має начатися рекрутація певного числа робітників і робітниць до Франції.

За блищими інформаціями просимо звертатися до Інфораційного Бюра Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, вул. Городецька ч. 95.

ХРОНІКА.

Гості. В останніх часах приїхало до краю багато наших еміґрантів з Канади і Зединених Держав Америки. Не є це якась зорґанізована прогулька лише одиночні приїзди у відвідини до свояків в старому краю. Еміґранти ці приїхали на недовгий час і вскорі вертають назад.

Консулят у Вінніпеґу. В останьому часі відкрито польський консулят у Вінніпеґу.

Приріст населення в Польщі. В межах польської республики прибуває рік-річно пів міліона людей. У минулому році цей приріст виносив 427 тисяч осіб. На сто дітей, уроджених в 1927 році, було 66 рим.-кат. обряду, 16 православного, 12 греко-католицького і 5 мойсеєвого.

Безробіття в Америці. В Зединених Державах панує страшне безробіття. Як доносять американські часописи, число безробітних обіймає поверх 6 міліонів.

Спека в Ню-Йорку. В Ню-Йорку згинуло від спеки протягом кількох днів 25 людей. Про смертні випадки наслідком спеки доносять також з інших міст Зединених Держав.

Переселення в Китаю. З північних китайських провінцій тисячі китайців тікають до Манджурії. Гонить їх туди голод і нещастя громадянської війни. В минулому році до Манджурії прибуло понад 1 міліон китайців, в цьому році сподіваються, що прибуде 3—4 міліони. Найсильніший був еміграційних рух в квітні, коли то через сам Харбін перейшло коло 800.000 осіб.

Скільки людей може виживити земля? До кінця століття буде на землі два й пів міліярда людей. Німецький професор Пенк в Берліні обчислив, що при нинішній техніці може земля виживити 8 міліярдів людей.

БІБЛІОҐРАФІЯ.

„Kwartalnik Naukowego Instytytu Emigracyjnego oraz Przegląd Emigracyjny“. Варшава Накладом Наукового Еміґраційного Інституту. Рік III. Том I. (За перший квартал 1928 р.) Редактор: Доц. Унів. Д-р Ґустав Заленцкі.

В цьому томі, що має 273 сторінки великої вісімки, поміщені є монографічні студії, рецензії і матеріяли визначних польських учених і політиків на актуальні еміґраційні теми. При кінці книжки видруковані є статистичні табелі еміґраційного руху з Польщі за 1927 рік.

Ця нова публікація повстала зі злуки давнього „Kwartalnik-а“ і „Przegląd-у“, який досі видавав Еміґраційний Уряд.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.